

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

DESFAȘURAREA „MARELUI SFAT” DE LA BLAJ (5)¹

Col. conf. univ. Dr. Aurel DAVID

Adunarea națională de la Blaj a fost programată să înceapă luni, 3 mai 1848 (st.v.).² Însă, românii au început să se adune la Blaj încă de vineri, 1 mai 1848, iar sâmbătă, 2 mai 1848, a sosit la Blaj de la Sibiu episcopul ortodox Șaguna, însoțit de intelectualii români din Sibiu și Brașov. Alaiul său a fost întâmpinat cu mare bucurie și entuziasm de români, iar la Mânărade, în apropiere de Blaj, l-a așteptat o delegație a clericilor români greco-catolici, care l-a invitat să locuiască pe durata adunării împreună cu episcopul Lemeni.

Inițial, episcopul Șaguna intenționase să locuiască într-o baracă de lemn construită în mijlocul pieței din Blaj. A acceptat invitația greco-catolicilor și s-a așezat la curtea episcopală din Blaj. Tot sâmbătă, spre seară, au sosit din Țara Moșilor Avram Iancu și Ioan Buteanu, iar de pe Câmpie, Vasile Macariu Moldovan, însoțiți de mii de români.³

Duminică dimineața - 2 mai 1848 -, piața din Blaj era plină de români. Pe lângă românii transilvăneni erau prezente delegații din alte părți locuite de români, cum ar fi Bihorul, Banatul și provinciile românești de peste Carpați. În acea zi, conducătorii românilor din Transilvania au ținut, în catedrala din Blaj, o consfătuire pentru a stabili programul de desfășurare a Marii Adunări Naționale.

Alexandru Papiu-Ilarian avea să scrie că „Aici se afla inteligența română din statul bisericesc, civil, nobiliar și militar din Transilvania, oarecîți din Banat și de la Criș”, apoi „George Sion, Russo, Lascăr Rosetti, Curius, Ionescu, Teodor Moldovanu și alți „frați de-ai noștri din Moldova”⁴. În acest timp, tribunii vorbeau cu poporul și îi învățau pe români ce trebuie să facă și să știe. Cu toată mulțimea prezentă, nu a avut loc nici un incident neplăcut și nici o tulburare, fiind menținută cea mai mare disciplină.⁵

După terminarea acesteia, cei doi episcopi români au trecut prin mulțime la braț, în semn de unire între românii ortodocși și cei greco-catolici. Din piață, cei doi au plecat la curtea episcopală, iar în biserică au rămas intelectualii români pentru a pregăti programul zilei următoare.

La ora 10, după o scurtă vorbire de „bun venit a canonicului Vasile Rațiu de Noșlac, Simion Bărnuțiu, unul dintre „inteligențele” mării adunări naționale a ținut în Catedrala din Blaj, un discurs memorabil în care, printre altele, a spus: 6 „Țineți cu poporul toți, ca să nu răătăciți, pentru că poporul nu se abate de la natură, nici nu-l trag străinii așa de ușor în partea lor, cum îi trag pe unii din celelalte clase, cari urlă împreună cu lupii și sfâșie pe popor împreună cu aceștia; nu vă abateți de la cauza națională de frica luptei; cugetați că alte popoare s-au luptat sute de ani pentru libertate”.

Pentru a arăta înțelepciunea, dar și dârzenia cu care s-au luptat românii în vremurile tulburi, el a spus: „fost-am cu Goții, dar nu ne-am făcut Goți; fost-am cu Hunii, dar nu ne-am Hunit; fost-am cu Avarii și nu ne-am Avarit; fost-am cu Bulgarii și nu ne-am Bulgărit; cu Rușii și nu ne-am Rușit; cu Ungurii și nu ne-am Ungurit; cu Sașii și nu ne-am Nemțit; ci ne-am luptat ca Români, pentru pământul și numele nostru ca să vi-l lăsăm vouă împreună cu limba noastră cea dulce ca cerul sub care s'a născut;

Îndemnul pe care l-a dat românilor a sunat astfel: „nu vă nemțiți, nu vă rușiți, nu vă unguțiți nici voi, rămâneți credincioși neamului și limbii voastre; apărați-vă ca frații cu puteri unite în pace și în război; vedeți cum ne-am luptat noi pentru limba și Romanitatea noastră; „luptați-vă și voi și le apărați ca lumina ochilor voștri”.

În finalul discursului, Simion Bărnuțiu a tras următoarele concluzii:

- Adunarea românilor din 3/15 mai e adunare generală națională a întregii ginți române din Transilvania;

¹ Extras din lucrarea Aurel David, *Cuza Vodă: între luminile și umbrele unei tulburătoare domnii pământene*, Ed. Betta, București, 2023

² Victor Chereșteșiu, *Adunarea națională de la Blaj, 3-5 (15-17) mai 1848: începuturile și alcătuirea programului revoluției din 1848 din Transilvania*, Editura Politică, 1966.

³ Teodor Păcățian, *Cartea de aur sau luptele politice-naționale ale românilor de sub coroana ungară*, volumul I, ediția a II-a, Sibiu, Tipografia „Iosif Marschall”, 1904.

⁴ *Revoluția română de la 1848*, Editura Politică, 1969.

⁵ Dan Berindei, *Revoluția română din 1848-1849*, Editura Enciclopedică, București, 1998.

⁶ *Românii și unгурii*. Discurs rostit în Catedrala Blajului, 2/14 mai 1848, cu introducere și comentariu de G. Bogdan-Duică, Cluj, 1924.

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

- Adunarea generală națională română are să proclame sărbătorește în ziua de mâine libertatea și independența națiunii române;

- Adunarea are să pretindă ștergerea iobăgiei;

- Adunarea are să protesteze în contra unirii Transilvaniei cu Ungaria.

La ora 15.00, conferința pregătitoare s-a încheiat, mulțimea comentând și apreciind favorabil discursul lui Simion Bărnuțiu.

Cuvintele sale au fost atât de elocvente, încât intelectualii români care până atunci au fost favorabili „unirii” au amuțit.

La ora 17.00 a început o nouă conferință, la care au participat și cei doi episcopi români. În deschiderea acesteia a vorbit Paul Dunca, cunoscut pentru atitudinea favorabilă unirii Transilvaniei cu Ungaria, dar acum a vorbit în spirit național românesc. Conferința a avut ca scop doar luarea unei atitudini față de deținerea lui Florian Micaș de către autoritățile ungare. S-a decis trimiterea unei delegații la guvern, care să ceară eliberarea imediată a lui Micaș. La solicitarea lui Avram Iancu, a fost trimisă o delegație formată din oameni vârstnici, pentru că dacă ar fi fost trimiși tineri, aceștia nu ar fi răbdat până când guvernul le-ar fi satisfăcut cererea, ci ar fi deschis ei înșiși temnița. O altă delegație a fost trimisă la Alba Iulia pentru a-l invita la adunare pe Simion Crainic, cunoscut ca vechi patriot român, dar acesta a refuzat. S-a mai luat decizia ca toți protopopii și profesorii destituiți de episcopul Lemeni în anii anteriori, precum și teologii demiși din motive naționale, să fie repuși în posturi. Conferința s-a încheiat târziu în noapte, iar la căderea întunericului Blajul a fost iluminat.

Ziua de 3 mai 1848 a fost o zi frumoasă și senină. Încă de la ora 5 dimineața mulțimea de români era în picioare. La ora 6 a început în Catedrala din Blaj serviciul divin, ținut de episcopul Ioan Lemeni, pentru a rămâne suficient timp pentru adunare. La ora opt semnalul de începere al Adunării Naționale a fost dat cu clopotul cel mare al Catedralei. Intelectualii români s-au adunat pe o estradă amplasată în fața catedralei, pe care erau așezate mese și scaune.

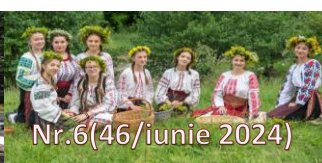
La ora 9.30, cei doi comisari guberniali au fost invitați să vorbească românilor adunați. Comisarii unguri au prezentat decretul guvernului prin care se permitea ținerea adunării, au declarat adunarea deschisă și au citit decretul și instrucțiunile guvernului maghiar despre modul cum să fie condusă adunarea.

Instrucțiunile au fost explicate poporului de către episcopul Andrei Șaguna. După acest moment, s-a luat decizia ca adunarea să se țină nu în biserică, ci în câmp liber. Toți participanții s-au mutat pe un câmp din apropierea Catedralei, numărul lor fiind apreciat de martorii oculari la cca 40.000.

Pe câmp, care în timpul acestei adunări a fost numit „Câmpia Libertății”, s-a format un cerc în mijloc, unde s-au amplasat episcopii, preoții și intelectualii români. De jur-împrejur s-a așezat mulțimea de români, în mod ordonat, lăsând printre grupuri, până în centru, căi atât de largi încât putea trece o trăsură. Mai departe de tribuna centrală s-au ridicat alte tribune, de la care tribunii explicau celor mai îndepărtați ceea ce se vorbește în mijlocul adunării. Îndeosebi tribunii cei tineri au vorbit mulțimii adunate acolo „pre limba poporului”.

Unul dintre aceștia, pe nume Avram Iancu (24 de ani), venise în costum național, cu șerpar lat și pistoale la brâu. Era voinic, înalt, cu păr negru, fiind imediat remarcat de mulțime. Studiase dreptul, iar tinerețea, ca și pe ceilalți lideri revoluționari, îl făcuse să treacă la fapte. Celălalt era Ioan Buteanu (27 de ani). Alecu Russo va povesti ulterior cum Ioan Buteanu și Avram Iancu vorbeau mulțimii de români. Primul zicea: „Ungurii vreau Unio (unirea Transilvaniei cu Ungaria). Va să zică până acum ei ne-au încălecat pe par și acum vrea să ne pue șaoa în spinare”. Al doilea striga: „Uitați-vă pe câmp, românilor! Suntem mulți ca cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari și Dumnezeu e cu noi!”.

Președinți ai Marii Adunări Naționale de la Blaj au fost aleși episcopii Andrei Șaguna (ortodox) și Ioan Lemeni (greco-catolic). Vicepreședinți au fost aleși Simion Bărnuțiu și George Barițiu, iar secretari Timotei Cipariu, Ioan Popasu, August Treboniu Laurian, Demetriu Boeriu, Iacob Bologa, Paul Dunca, George Anghel, Ioan Bob, Petru Manu și Ioan Bran. După alegerea conducătorilor adunării, episcopul Andrei Șaguna a rostit o rugăciune pentru sănătatea împăratului austriac și pentru libertatea națională a românilor. Generalul austriac Schurter, comandantul trupelor destinate pentru păstrarea ordinii, a afirmat după acest moment că nicăieri pe unde a umblat în Europa nu a văzut o adunare de popor atât de mare și atât de

Cetatea Cavalerilor

Coordonator: Dr. Cornelia BODEA
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea, 2020

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

disciplinată. După rugăciunea episcopului Andrei Șaguna, la cererea poporului, a luat cuvântul Simion Bărnuțiu, care după o scurtă introducere a supus votului mulțimii următoarele puncte, care au fost aprobate în unanimitate: 8

1. Adunarea aceasta se proclamă de adunare generală națională a națiunii române din Transilvania.
2. Câmpul acesta, pe care se ține prima adunare națională română din Transilvania, întru eterna aducere aminte a acestei lucrări glorioase se va numi Câmpul libertății pentru totdeauna.
3. Națiunea română declară, că vrea să rămână pururea credincioasă înălțatului împărat al Austriei și mare principe al Transilvaniei, cum și augustei case austriace.
4. Națiunea română se declară și se proclamă de națiune de sine stătătoare și de parte întregitoare a Transilvaniei, pe temeiul libertății egale.

A urmat momentul depunerii jurământului de „credință față de națiunea română” de către toți cei prezenți.

Notă: Formula de jurământ a fost următoarea, spusă cu glas tare, toți cei care jurau având o mână pusă pe inimă, iar cealaltă ridicată în sus: „Eu, N.N jur în numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului sfânt, Dumnezeuului celui viu, cumcă voi fi pururea credincios împăratului Austriei și marelui principe Ferdinand I și augustei case austriace. Amicilor Maiestății și ai patriei voi fi amic, și inamicilor inamic. Cumcă ca Român voi susține totdeauna națiunea noastră română pe calea cea dreaptă și legiuită și o voi apăra cu toate puterile, în contra oricărui atac și asupriri. Nu voi lucra niciodată în contra drepturilor și a intereselor națiunii române, ci voi ține și voi apăra legea și limba noastră română, precum și libertatea, egalitatea și frățietatea. Pe aceste principii voi respectat toate națiunile ardelene, poftind egală respectare dela ele. Nu voi încerca să asupresc pe nimeni, dar nici nu voi suferi să ne asuprească nimeni. Voi conlucra după putință la desființarea iobăgiei, la emanciparea industriei și a comerțului, la păzirea dreptății, la înaintarea binelui, umanității, al națiunii române și al patriei noastre. Așa să-mi ajute Dumnezeu și să-mi dea mântuirea sufletului, Amin.” Jurământul s-a depus sub steagul imperial și sub drapelul național românesc.

În ședință a fost citită și votată apoi petiția de eliberare a lui Florian Micaș, iar aceasta a fost înmănată ulterior comisariilor unguri, pentru a fi dusă guvernului de la Cluj. Acestea deziderate fiind realizate, după ce s-a stabilit ca a doua zi Adunarea Națională să înceapă la ora 8.00 dimineața, ședința a fost declarată închisă pentru ziua în curs. Comisarii unguri au trimis în aceeași zi raportul lor la Cluj, în care nu au avut ce să scrie decât despre foarte buna disciplină a zecilor de mii de români adunați la Blaj. Martorii străini, inclusiv cei unguri, au rămas adânc impresionați de aspectul adunării. Istoricul ungar Jakab Elek avea să scrie: 9 „Măreț era spectacolul ce se desfășura în fața noastră”.

În ziua de 4 mai 1848, Adunarea Națională a început cu serviciu divin celebrat la ora șase în Catedrala din Blaj, apoi ședința a început la ora 8.00 tot pe „Câmpia Libertății”. În timp ce se deplasa spre locul ședinței, episcopului Lemeni țărani români i-au strigat „să nu faci nici o unire cu Ungaria”. Apoi a fost citit și s-a aprobat protocolul ședinței din ziua anterioară, după care Simion Bărnuțiu și episcopul Andrei Șaguna au cerut țăranilor să-și respecte îndatoririle față de domniile de pământ până la ștergerea oficială a iobăgiei, prin lege, iar vicarul Alexandru Șuluțiu a propus ca de acum încolo în comunicările oficiale românilor să nu mai fie numiți olah și valahi, ci români.

Apoi August Treboniu Laurian a urcat la tribună, a citit un discurs patetic și a prezentat Programul de revendicări ale Națiunii Române din Transilvania, numit Puncturile națiunii române transilvane votate în Adunarea Națională de la Blaj în 15-17 Mai 1848 (st.n.), numite generic „Petițiunea Națională”, care cuprindea 16 puncte, în care se cereau, în principal, următoarele drepturi politice și sociale: 10

- independența Națiunii Române și reprezentare proporțională în Dietă;
- independența Bisericii Române și egalitatea cu celelalte Biserici din Transilvania;
- desființarea iobăgiei, fără nici o despăgubire din partea țăranilor iobagi;
- formarea unei Gărzi Naționale a Românilor.

Alte revendicări se refereau la drepturi și libertăți democratice.

Primul „punct” suna astfel:

⁸ Cornelia Bodea, *1848 la români, o istorie în date și mărturii*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.

⁹ *Revoluția română din 1848*, Editura Politică, București, 1974.

¹⁰ Dan Berindei, *Revoluția română din 1848-1849*, Editura Enciclopedică, București, 1998.

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6(46/iunie 2024)

„Națiunea română, răzimată pe principiul libertății, egalității și fraternității, pretinde independența sa națională în respectul politic ca să figureze în numele său ca națiune română, să-și aibă reprezentanții săi la dieta țării în proporțiune cu numărul său, să-și aibă dregătorii săi în toate ramurile administrative, judecătorești și militare în aceeași proporțiune, să se servească cu limba sa în toate trebile ce se ating de dânsa, atât în legislațiune, cât și în administrațiune. Ea pretinde pe tot anul o adunare națională generală. La acestea s-au adaos că de aici înainte în lucrările legale ale celorlalte națiuni transilvane și în limbile lor românii să se numească români, iar nu ólah, walach și bloch”.

„Punturile” s-au votat în aplauze generale ale mulțimii de români, apoi August Treboniu Laurian, Simion Bărnuțiu și George Barițiu au fost purtați pe brațe de mulțimea de români entuziasmată. 11

Petiția Națională a fost întregită cu o petiție înaintată guvernului ungar de către reprezentanții românilor care trăiau în județele de margine ale Transilvaniei Arad și Bihor, Banat, prin care se cereau drepturi bisericești, militare, școlare și naționale pentru românii din aceste ținuturi, pe atunci considerate ca făcând parte din Ungaria propriu-zisă.

Românii au protestat vehement și împotriva unirii Transilvaniei cu Ungaria, iar cei prezenți au scandat „Noi vrem să ne unim cu Țara!”. Potrivit aprecierii învățatului sas Stephan Ludwig Roth, „inimile ardelenilor au început să bată puternic, la unison, cu inimile românești de la București și Iași”.

În aceeași ședință s-a decis alegerea a două deputății, dintre care una să fie trimisă la Cluj, condusă de episcopul Ioan Lemeni, iar cealaltă la împăratul austriac, condusă de episcopul Andrei Șaguna, pentru a înmâna autorităților petiția românilor. Românii au mai ales un Comitet Permanent cu sediul la Sibiu, condus de episcopul Andrei Șaguna, având ca vicepreședinte pe Simion Bărnuțiu. Cu aceasta s-a încheiat Adunarea Națională din această zi.

Ziua de 5 mai 1848 a avut ca program doar autentificarea protocolului zilei anterioare, iar ședința a fost scurtă. S-a mai propus ca pe Câmpia Libertății să se ridice un monument în amintirea Marii Adunări Naționale de la Blaj.

La ora 1.30 după amiaza comisarii guberniali au declarat adunarea închisă, recunoscând buna purtare a românilor în aceste zile. Cu acestea, românii au plecat către casele lor, rămânând la Blaj numai fruntașii lor, pentru a se sfătui asupra ceea ce urma să fie făcut în continuare.

Lecția Blajului -

Adunarea de la Blaj a produs o puternică impresie asupra revoluționarilor români moldoveni prezenți la acest act istoric. Aceștia au plecat de la Blaj la Brașov, unde între timp sosiră și alți pribegi. Astfel, la începutul lunii mai 1848 se aflau la Brașov aproximativ 20 de fruntași ai românilor din Moldova. Aceștia au decis, în urma a numeroase discuții, să acționeze cu curaj pentru a crea o nouă mișcare revoluționară, destinată, în primul rând, răsturnării guvernului. Astfel, în 12 mai 1848 (st.v.), la Brașov a fost elaborat programul intitulat „Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei”, care avea șase puncte și cuprindea prevederi mai radicale, precum „desființarea privilegiilor boierești, desființarea clăcii și împrumutarea țăranilor fără nicio despăgubire, unirea Moldovei și a Țării Românești într-un singur stat neatârnat românesc”.¹² Acesta a fost semnat de 14 revoluționari, între care Costache Negri, Vasile Alecsandri, Iancu Alecsandri, Alecu Russo, George Sion, Grigore Balș, George Cantacuzino, Petrache Cazimir, Nicolae Ionescu, Lascăr Rosetti etc.

NOTĂ: Textul programului nu a fost dat publicității atunci și a fost publicat prima oară chiar de către unul dintre semnatarii actului, Nicolae Ionescu, în 10 mai 1859, în primul număr al ziarului „Tribuna Română” de la Iași.

O parte dintre pribegi au trecut în Bucovina, îndeosebi la Cernăuți, unde au fost primiți cu căldură de familia de patrioți români Hurmuzaki și găzduiți la moșia Cernauca. La un moment dat, în Bucovina se aflau circa 50 de pribegi, considerați „fruntea” tineretului din întreaga Moldovă. Între aceștia erau Iancu și Vasile Alecsandri, Grigore Balș, Vasile Canta, I. A. Cantacuzino, Costache și Petrache Cazimir, Alexandru Ioan Cuza, N. Dimitrescu, M.C. Epureanu, Vasile Ghica, Mihail Kogălniceanu, Vasile Mălinescu, Zaharia Moldovanu,

¹¹ Victor Chereșteșiu, *Adunarea națională de la Blaj*, Editura Politică, 1966.

¹² Cornelia Bodea, *Lupta românilor pentru unitatea națională. 1834-1849*, Editura Academiei Române, București, 1967.

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

Costache Negri, Dimitrie Rallet, Alecu Rosetti, Lascăr Rosetti, Alecu Russo, George Sion, etc. Printre ultimii frunzași sosiți în Bucovina s-a numărat Mihail Kogălniceanu. Odată cu venirea lui, întreaga emigrație moldovenească a simțit că primise o întărire puternică. Aceasta a apreciat „buna și cordiala ospitalitate” acordată în „scumpa și neuitata Bucovină”.

Revoluționarii moldoveni care au fost la Adunarea Națională de la Blaj, respectiv Alexandru Ioan Cuza, George Sion, Lascăr Rosetti, Petrache Cazimir, Alecu Russo au mers la Cernauca cu lecția privind unitatea națională învățată.

În 9 iunie 1848, exilații aflați în Bucovina au constituit un Comitet revoluționar sau „Societatea română din Cernăuți”, condus de un triumvirat format din Costache Negri - președinte, Petrache Cazimir - secretar și Vasile Alecsandri - membru. La reuniunile și dezbaterile politice organizate au participat și localnici, îndeosebi membrii familiei Hurmuzachi.

După largi dezbateri, Mihail Kogălniceanu a fost însărcinat să redacteze neîntârziat un document programatic. Astfel, în august 1848, la Cernăuți, el a publicat broșura „Dorințele partidei naționale din Moldova”, alcătuită din împluternicirea Comitetului revoluționar moldovean.

Astfel „lecția Blajului” și-a produs efectul scontat în plan național, iar Alexandru Ioan Cuza a învățat cum se conduce un popor dornic de libertate.

-va urma -